

והשותה בשלשה הרי זה מנסי הרוח.

ישמעאל ברבי יוסי רחבה. (293)

עוד אמרו לו: מאי טעמא לא אהדרת אפך כששתית, וכאשר הוא הנוהג המקובל [מהרש"א בדרך אפשר, וראה שפת אמת]!?

הסוגיא הבאה מתבארת כפי דברי המאירי על פי שיטת רש"י.

אמר להו: "בלה" הופכת פניה הוא דתנן במשנתנו, אבל אין דרך האיש להפוך פניו.

אמר רב הונא: בני חבורה שנודמנה בפונדק אחד, או שנתחברו לאיזה סיבה [ולא בפסח מיירי, רש"י ומאירי], ושוכרין להם שמש לסדר להם עניני מאכלם ומשתם.

רבי ישמעאל ברבי יוסי, איקלע לבי רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא:

הרי אלו נכנסין לאכול בשלשה, ומשבאו שלשה מהם צריך השמש ליכנס ולשמשם ואינו יכול לימנע שלא להזקק להם עד שיבואו כולם ולא יצטרך לשמש כמה פעמים, אלא משמש את השלושה; אבל פחות משלושה אינו זקוק להם לשמשם מאחר שאין ראויין לזימון.

יהבו ליה כסא, קבליה בחד זימנא, ושתייה בחד זימנא.

אמרי ליה: וכי אטו לא סבר לה מר: השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן!?

ואילו בגמר סעודתם יוצאין באחד [אחד, רש"י], כלומר: אם אחר אכילה ממשיכים אחד או שנים לאכול, יש לשמש להמתין

אמר להו: לא אמרי בכוסך קטן פחות מרביעית; ולא אמרי ביינך מתוק; ולא אמרי בכריפי רחבה, שהיתה כריסו של רבי

ובאליה רבה שם, מפרש: משום שלשתן כאחד הוא שנהג כן, והיה הכוס יותר מרביעית; ואם הכוס קטן מאד דהיינו פחות מרביעית מותר בטעם זה בלבד, כמו שכתבו הבית יוסף והרמ"א שם; והעיר שם לעיין במגן אברהם. ובמאירי כתב: "ומכל מקום אם היה הכוס מועט בשיעורו ראשי לשתותו בבת אחת, דרך צחות אמרו ברבי ישמעאל ששתהו בבת אחת, ושאלו לו, לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן, והשיבם דרך צחות לא אמרו בכוסך מועט ויין מתוק ר"ל ערב, וכרסי מרובה. [רחבה]".

סוף פרק ז', וכתב שם הרע"ב: זוללות ומתאוות למאכל, תרגום "כי הייתי זוללה" ארי הוית גרגרנית.

ובתוספות יום טוב שם כתב: והוסיף הרמב"ם, שענינו הומות לאכול מן הגרגרת והוא השפוי כובע, ופירש שם במוסגר: שכל כך מתאוות לאכילה עד שלא תספיק לה מה שאוכלת מן הושט, אלא תרצה שתאכל גם מן הגרגרת.

וראה בבית יוסף ורמ"א שלא הביאו אלא דבכוס קטן מותר לשתותו בבת אחת.

ורבינו עקיבא איגר בתוספותיו שם, ציין למשנה נדה עב, א; ושם מצאנו לשון גרגרן לענין ביאה, ראה שם במשנה וברש"י וברע"ב. 293. נתבאר על פי מגן אברהם מחצית השקל ומשנה ברורה סימן ק"ע.